

BUSINESS

WEBINAR

TRAINING

KNOWLEDGE

หลักสูตร :

การออกแบบ

และการพัฒนา

Curriculum

Design

and

Development

รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ กีสุขพันธ์
Associate Professor Dr.Benjawan Keesookpun

- ในกรณีที่ต้องการซื้อเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการสอน การฝึกอบรม การส่งเสริมการขาย หรือเป็นของขวัญพิเศษ เป็นต้น กรุณาติดต่อสอบถามราคาพิเศษได้ที่ ฝ่ายขาย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2739-8222 โทรสาร 0-2739-8359
- หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com

หลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา (Curriculum : Design and Development)

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์

ราคา 200 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ตุลาคม 2558

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โดย รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการใดๆ โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

หนังสือเล่มนี้ได้รับการตรวจพิจารณาคุณภาพและการบรรณาธิการหนังสือ ให้มีความถูกต้องและมีคุณภาพในการผลิต
จากคณะบรรณาธิการฝ่ายผลิต บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์.

หลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา = Curriculum : Design and Development -- กรุงเทพฯ :
ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2558.

176 หน้า.

1. หลักสูตร.

I. ชื่อเรื่อง.

375

ISBN 978-616-08-3219-4

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260
โทรศัพท์ 0-2826-8000

พิมพ์ที่ บริษัท วี.พี.เอ็นท์ (1991) จำกัด เลขที่ 23/71-72 หมู่ 1 ซอยเทียนทะเล 10 ถนนบางขุนเทียน-ชายทะเล
แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150 โทรศัพท์ 0-2451-3010
นายวิชัย กาญจนพัฒนา ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2558

คำนำ

หนังสือ “หลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา” เล่มนี้ พัฒนาขึ้นจากหนังสือ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพิมพ์ครั้งที่ 5 เมื่อ พ.ศ 2557 ต่อมาผู้เขียนเห็นว่าเนื้อหาสาระด้านหลักสูตรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งผู้เขียนจึงได้นำเนื้อหาสาระดังกล่าวมาพัฒนาเป็นหนังสือ “หลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา” ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยได้ดำเนินการรวบรวม เรียบเรียง และปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีความทันสมัยด้วยความตั้งใจที่จะนำข้อมูลต่างๆ ที่ท่านผู้รู้ต่างเรียบเรียงไว้มากกว่า 10 ปี และยังคงเป็นหลักการและทฤษฎีที่ใช้มาอย่างต่อเนื่องผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้และได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษา หลักสูตรทางการศึกษามาเป็นระยะเวลาพอสมควร จึงได้บรรจุเนื้อหาสาระจากเอกสารและประสบการณ์ต่างๆที่เป็นข้อมูลสำคัญ อันประกอบด้วยหัวข้อเรื่องที่ครอบคลุมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์เป็นคู่มือหรือเป็นแนวทางการศึกษาเพิ่มเติม หรือเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการจัดการศึกษาที่ปฏิบัติอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคุณพ่อ-คุณแม่ ครู อาจารย์ ท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา
ความรู้ ท่านผู้เขียนหนังสือทุกท่านที่เป็นเอกสารอ้างอิงในการเรียบเรียงหนังสือเล่ม
นี้รวมถึงมหาวิทยาลัยสวนดุสิต สถาบันอุดมศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เขียนมี
โอกาสได้พัฒนาศาสตร์ต่างๆ บนพื้นฐานการปฏิบัติจริง

รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์

ตุลาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	3
สารบัญ	5
บทที่ 1 หลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	9
ความหมายของหลักสูตร	9
ความสำคัญของหลักสูตร	11
องค์ประกอบของหลักสูตร	12
ลักษณะของหลักสูตรที่ดี	18
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	20
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	32
สรุป	38
บทที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	41
วิสัยทัศน์	42
หลักการ	42
จุดหมาย	43
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	44
มาตรฐานการเรียนรู้	46

	หน้า
ตัวชี้วัด	47
สาระการเรียนรู้	48
ระดับการศึกษา	63
การจัดเวลาเรียน	64
โครงสร้างเวลาเรียน	64
การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	67
การจัดการเรียนรู้	67
สื่อการเรียนรู้	70
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	71
เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน	74
เอกสารหลักฐานการศึกษา	79
การเทียบโอนผลการเรียน	80
การบริหารจัดการหลักสูตร	81
ข้อดีของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	82
สรุป	84
บทที่ 3 หลักสูตรสถานศึกษาและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	87
ความเป็นมาของหลักสูตรสถานศึกษา	87
เหตุผลและความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	91
ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	95
ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา	97

	หน้า
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	100
พื้นฐานสำคัญของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	102
คุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา	106
องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา	107
การบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา	111
จุดมุ่งหมายของการบูรณาการหลักสูตร	112
ลักษณะของการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา	114
รูปแบบของการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา	116
บทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	119
คณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	127
แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	130
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	141
การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	156
ความสัมพันธ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับหลักสูตรสถานศึกษา	165
สรุป	168
บรรณานุกรม	171

Example

หลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

หัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษาคือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกระบบและทุกระดับการศึกษา ซึ่งจะได้ชัดเจนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา หรือการปฏิรูปการศึกษา จะต้องมีการหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลัก และเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องของต้องศึกษาทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน หรือการบริหารจัดการอื่นๆ ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง การเรียนรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่ง กำหนดขึ้นเป็นกรอบหรือแนวทางของการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะกระบวนการ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยที่ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของหลักสูตรการศึกษาตามทัศนะ และแนวคิดของแต่ละท่านที่คล้ายคลึงกันที่สามารถสรุปรวบรวมได้ว่า หลักสูตรการศึกษา หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดทำขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน พัฒนาผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติ ในทิศทางที่

พึงประสงค์ อีกทั้งยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยังมีนักรการศึกษาบางท่านได้พิจารณาในสาระสำคัญของหลักสูตร เห็นว่าสิ่งที่ปรากฏชัดอยู่คือเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ และกิจกรรมที่ควรจัดให้ผู้เรียนกระทำ จึงได้ให้ความหมายของหลักสูตรได้ว่า หมายถึง รายละเอียดของเนื้อหาสาระและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากที่สถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น/เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและชุมชนได้เลือกสาระที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับผู้เรียน (สำลี ทองธวิ, 2545, หน้า 41) นอกจากนี้ นักการศึกษาบางท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรโดยมุ่งเน้นแผนในการจัดประสบการณ์ มากกว่ามุ่งเน้นที่ตัวประสบการณ์หรือมวลสาระจากประสบการณ์ จึงได้ให้ความหมายที่แตกต่างไปว่า หลักสูตร หมายถึง แผนที่ได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหา กิจกรรม และประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมศึกษา อารัง บัวศรี (2542, หน้า 7) และกาญจนา คุณารักษ์ (2543, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรการศึกษาว่า หมายถึง โครงการหรือแผนหรือข้อกำหนดอันประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง และรวมถึงลำดับขั้นตอนของประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม หรือ ฆนัท ธาตุทอง (2550, หน้า 7) ซึ่งได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างสั้นๆ ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ความรู้ต่างๆ ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นกิจกรรมโครงการหรือแผน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

นักการศึกษาชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของหลักสูตรการศึกษาว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน (Beauchamp,

1968, p.61; Halsey, 1986, p.248; Armstrong, 1989, P.54; Stark and Lattuca, 1997, p.7) และหลักสูตรการศึกษาหมายถึงรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่ใช้จัดสอนในโรงเรียน (Alexander, 1992, p.340) นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษา หมายถึง แผนพันธกิจ วัตถุประสงค์ของโรงเรียน ความรู้ที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด โดยให้นักเรียนได้เลือกเรียนและได้ฝึกจากชุดวิชาเฉพาะในหลักสูตร (Stark and Lattuca, 1997, p.7)

กล่าวโดยสรุปความหมายของหลักสูตรมี 2 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง หลักสูตร หมายถึง เอกสารชุดหนึ่งที่อธิบายถึงปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา และข้อปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการเรียน

ประการที่สอง หลักสูตร หมายถึง ระบบในการจัดการทางการศึกษา การจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ การจัดการด้านบุคคล อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน งบประมาณ เป็นต้น เกี่ยวกับกระบวนการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียน การสอนการจูงใจนักเรียน เป็นต้น เกี่ยวกับผลผลิต ได้แก่ สมรรถภาพทางสมอง ความรู้สึก ศิลปกรรม จริยธรรม ทักษะในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นต้น

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้จัดมวลงประสพการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม /จริยธรรม /ค่านิยมที่พึงประสงค์ จนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรที่คล้ายคลึงกันว่า หลักสูตรสามารถสนองความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน

ได้อย่างแท้จริง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2544, หน้า 52; ธีรชัย ชัยจิรฉายากุล, 2545, หน้า 7) นอกจากนี้ ชาญชัย อาจินสมมาจาร (2556, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าหมายของการศึกษา ลงสู่การปฏิบัติ หรือเป็นสิ่งที่นำจุดมุ่งหมายและนโยบายการศึกษา ไปแปลงเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา และเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนทราบได้ว่าจะได้เรียนรู้อะไรมีวิธีการเรียนรู้ และเมื่อเรียนจบครบหลักสูตรแล้ว จะได้รับผลจากการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว สรุปได้ว่าหลักสูตรนั้นเป็นหัวใจของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับอนุบาลระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ต้องใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ ทั้งสิ้น

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง ส่วนที่อยู่ภายในหรือรายละเอียดของเนื้อหาที่ประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตรซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการที่จะทำให้หลักสูตรมีครบคลุมและมีความสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล รวมถึงนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไปด้วย ซึ่งมีนักศึกษาได้อธิบายถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

อาร์มสตรอง (Armstrong, 1989, p.10) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มี 4 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล
2. ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล
3. วิธีการจัดประสบการณ์ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. วิธีการประเมินผล เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

โอลีวา (Oliva, 2002, p.5) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ส่วน ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ภพ เลหาไพบูลย์ (2550, หน้า 41) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นความต้องการหรือความประสงค์ของหลักสูตรที่ให้ผู้บุคคลในสังคมมีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้
2. เนื้อหาสาระ หมายถึง ความรู้ต่างๆ ได้แก่ ข้อเท็จจริง มโนคติ กฎหลักการ สมมติฐานและทฤษฎี
3. การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
4. การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อดูพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 21) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 9 ประการดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึงผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากจบหลักสูตรแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร หมายถึงลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์วิชา หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้น
5. เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะ และความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์วิชาของการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
8. การประเมินผล หมายถึงการประเมินการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม วีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

จากองค์ประกอบของหลักสูตรตามทัศนะของนักการศึกษาแต่ละท่าน สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 2 เนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์

องค์ประกอบที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผล

รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรมีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เพราะจุดมุ่งหมายจะบอกถึงทิศทางของหลักสูตรว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้ไปในลักษณะใด การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนมากจะกระทำหลังจากที่ได้ทราบลักษณะ และสภาพข้อมูลพื้นฐานแล้วว่า ควรดำเนินการแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของสังคมและผู้เรียนอย่างไร เมื่อกำหนดทิศทางของหลักสูตรโดยเขียนจุดมุ่งหมายได้แล้ว จุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็จะเป็นเครื่องชี้แนะต่อการจัดหลักสูตรตลอดจนการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะทำหน้าที่ที่สำคัญดังนี้ คือ

ประการที่ 1 เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระที่นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

ประการที่ 2 เป็นแนวทางให้ผู้สอนได้จัดประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน

ประการที่ 3 บอกให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเขาคควรเรียนรู้อะไรบ้างในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า

ประการที่ 4 เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ประการที่ 5 บอกให้สาธารณชนได้ทราบว่า หลักสูตรนั้นมีความต้องการให้ผู้เรียนเกี่ยวข้องหรือดำเนินการอย่างไรบ้าง กับทรัพยากรในชุมชน

ประการที่ 6 เป็นแนวทางในการบริหารงานของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาว่าควรจะมีพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะอย่างไร

องค์ประกอบที่ 2 เนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์

เนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์ที่มีอยู่ในหลักสูตร เป็นองค์ประกอบส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดเนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์ของหลักสูตรมีหลักการที่จะต้องยึดถือดังต่อไปนี้ คือ

1. จะต้องก่อให้เกิดการประสานความพยายามในการสอนของผู้สอน นั่นคือต้องเอื้ออำนวยให้ผู้สอนแต่ละคน สามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนในการสอนผู้เรียนได้ ไม่ใช่จะต้องให้ทุกคนดำเนินการสอนผู้เรียนด้วยรูปแบบและวิธีการเดียวกัน

2. จะต้องคำนึงถึงการจัดประสบการณ์ชนิดต่างๆ ในแต่ละวันได้อย่างเหมาะสม นั่นคือในแต่ละวันนั้นควรให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ชนิดต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในหลายๆ ลักษณะ รวมทั้งให้มีเวลาสำหรับหยุดพักเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด ในขณะที่เรียนด้วย

3. จะต้องให้ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นั่นคือพยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจสิ่งต่างๆ และมีทักษะในการแสดงออกสูงขึ้น โดยการจัดให้เรียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวและเป็นนามธรรม

4. จะต้องให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นกลุ่มเป็นก้อน หรือเป็นหมวดหมู่ นั่นคือเปิดโอกาสให้เด็กได้รับทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ที่มีความหมายสำหรับเด็กไปพร้อมๆ กัน สิ่งที่น่าพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับเรื่องนี้คือการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาจะเป็นไปอย่างมีความหมายหากผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตร

5. จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน นั่นคือ ทักษะในการอ่านเขียนและคิดคำนวณรวมทั้งทักษะที่สำคัญอื่นๆ อีก

เช่น ทักษะความร่วมมือ ทักษะการเป็นผู้นำ และลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน เป็นต้น

6. จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ นั่นคือ หลักสูตรที่กำหนดขึ้นนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอแนะ หรือกำหนด หรือเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่างๆ ตามความสนใจ และความต้องการของเขา การที่หลักสูตรเปิดโอกาสเช่นนี้จะเป็นการตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยได้มากขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตรไปใช้จะมีงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. **งานบริหาร และบริการวัสดุหลักสูตร** ได้แก่ งานเตรียมบุคลากร การจัดผู้สอนเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหาร และบริการวัสดุหลักสูตร การบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียน

2. **งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร** ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. **งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร** ได้แก่ การนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตร การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผล

การประเมินผลหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะการประเมินผล จะทำให้รู้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร

สามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงไร ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลและพฤติกรรมเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรหรือไม่

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

จากความหมายของหลักสูตรที่ว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ดังนั้น **หลักสูตรที่ใช้ควรเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะที่ดี** ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. **มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษา** ซึ่งหมายถึงเป้าหมายคือความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา โดยใช้หลักสูตรและการสอนเป็นเครื่องช่วยในการทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น การที่จะต้องพิจารณาปรัชญาการศึกษา ก็เพื่อที่จะช่วยในการตัดสินใจเลือกหรือพิจารณาจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเพื่อกำหนดความสำคัญก่อนหลังในการจัดการศึกษา

2. **หลักสูตรควรกำหนดไว้กว้างๆ** เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน มีรูปแบบในการเรียน ตลอดจนบุคลิกภาพความสนใจ และความสามารถต่างกัน ดังนั้นจึงควรกำหนดหลักสูตรไว้อย่างกว้างๆ และยืดหยุ่นพอควร นอกจากนั้นแล้วหลักสูตรยังควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าต่อไปเรื่อยๆ ในรูปของความต่อเนื่องเป็นลำดับก่อนหลังอย่างมีการประสานสัมพันธ์

3. **คำนึงถึงชีวิตและคุณภาพชีวิตเป็นศูนย์กลาง** โดยพิจารณาความต้องการของแต่ละบุคคลและสังคมในปัจจุบันและอนาคต หรือควรคำนึงถึงเนื้อหาวิชา หรือผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง หรือคำนึงถึงชุมชนหรือสังคมเป็นศูนย์กลาง

4. **จัดหลักสูตรให้มีความสมดุลกัน** ซึ่งหมายถึงการจัดเนื้อหาวิชาในหมวดต่างๆ ให้สอดคล้องซึ่งกันและกันตามหลักการและเหตุผลที่ควรจะเป็น โดย

พิจารณาเรื่องเวลางบประมาณและบุคลากร เป็นปัจจัยพื้นฐาน นอกจากนั้นยังต้องจัดให้สมดุลกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนอีกด้วย คือ จัดวิชาทักษะ และวิชาเนื้อหาให้พอเหมาะพอควรที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเจริญงอกงามในทุกด้าน

5. หลักสูตรที่ดีจะต้องยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ซึ่งมีแนวทางการพิจารณาการเปลี่ยนแปลง และยืดหยุ่นตามสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ เช่น

5.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จำนวนพลเมือง และระบบเศรษฐกิจ

5.2 ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ

5.3 วัฒนธรรมที่แสดงถึงลักษณะของสังคม เช่น การแต่งกาย การกินอยู่ ความเชื่อถือ และระเบียบประเพณีต่างๆ

5.4 ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ

6. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อกัน โดยจะต้องเรียงลำดับความยากง่ายตามลำดับก่อนหลังไม่ให้ขาดตอน

7. จะต้องจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการแก้ไขปัญหาในชีวิต เพื่อให้มีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมนั้นๆ ควรหลากหลายอย่าง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เลือกตามความเหมาะสมและตามความสนใจตามความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล

8. จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นอิสระ และทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยที่ดี

9. จะต้องมีการประเมินผลตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องและจะได้ปรับปรุงให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

10. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตได้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตรอาจหมายรวมถึง การสร้างเอกสารอื่นๆ สำหรับผู้เรียนด้วย เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรมีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคน การสร้างหลักสูตรคือการสร้างคน ดังนั้นในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจึงเริ่มต้นหรือมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งสิ้น ในที่นี้ได้แก่ ผู้เรียนนั่นเอง

ในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญต่างๆ หลายขั้นตอน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ดังนี้

ชูศรี สุวรรณโชติ (2546, หน้า 90) ได้กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความจำเป็นอันจะนำมาปรับปรุงหลักสูตร
2. สำรวจความต้องการและความจำเป็นของสังคม ชุมชน และผู้เรียน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม
4. เลือกเนื้อหาวิชาที่ต้องการนำมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาที่ตรงกับวัตถุประสงค์
5. เลือกบุคลากรที่มีความชำนาญในเนื้อหาวิชานั้นๆ มาร่วมจัดทำหลักสูตร
6. จัดเรียงลำดับเนื้อหาความรู้
7. สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ตรงกับเนื้อหาวิชาเพื่อจัดการเรียนการสอน
8. กำหนดการประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

ส่วนธำรง บัวศรี (2542, หน้า 152) ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร
4. การกำหนดจุดประสงค์ของวิชา
5. การเลือกเนื้อหา
6. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
7. การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้
8. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
9. การประเมินผลการเรียนรู้
10. การจัดทำเอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

สำหรับรัชชัช ชัยจิรฉายากุล และวราพรพรณ น้อยสุวรรณ (2546, หน้า 9) ได้กล่าวว่กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การผลิตหน่วยการเรียนรู้หรือหลักสูตรเฉพาะรายวิชา หมายถึง การดำเนินการในลักษณะนำร่องกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยดำเนินงานตาม 8 กิจกรรม ดังนี้

1.1 สสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตร

1.2 ผู้วางแผนหลักสูตรร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

1.3 เลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และพิจารณาตามความสำคัญของเนื้อหา

1.4 จัดลำดับเนื้อหาจากเนื้อหาง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากหรืออาจจัดตามลักษณะหรือธรรมชาติของเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ ซึ่งต้องสอดคล้องกับวุฒิภาวะ ความพร้อมและระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

1.5 เลือกวิธีการหรือยุทธวิธีที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้กับเนื้อหาได้ ซึ่งผู้เรียนจะทำความเข้าใจเนื้อหาโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.6 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดลำดับขั้นตอนของการใช้กิจกรรม

1.7 กำหนดสิ่งที่จะต้องประเมินและวิธีการในการประเมิน เพื่อตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนสามารถเลือกเทคนิควิธีอย่างหลากหลายเพื่อใช้ได้ให้เหมาะสมกับการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

1.8 ตรวจสอบความสมดุลในเนื้อหาและประเภทของการเรียนรู้

2. การนำหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนรู้ไปทดลองใช้ โดยครูผู้สอนนำเอกสารหลักสูตรไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ มีการสังเกต วิเคราะห์ และเก็บรวบรวมผลการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์

3. การปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรให้สอดคล้องกันในแต่ละชั้นตอนนี้ต้องปรับหน่วยการเรียนรู้หรือหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างความสามารถของผู้เรียนกับทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่

4. การพัฒนากรอบงาน โดยครูผู้สอนตรวจสอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยหรือแต่ละวิชา เพื่อนำไปกำหนดหลักการและเหตุผลของหลักสูตร

5. นำหลักสูตรไปใช้และเผยแพร่ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้จริงในห้องเรียนอย่างได้ผล

นอกจากนี้ อุดม เชยกิจวงศ์ (2545, หน้า 12) ยังได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรว่า ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน สังคม และปรัชญาการศึกษา

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
4. การนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินผลหลักสูตร
6. การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ส่วน ฆนัถ ธาตุทอง (2550, หน้า 49) ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้อย่างสั้นๆ ว่า ในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรนั้น มีสิ่งที่ต้องปฏิบัติและพิจารณาที่สำคัญคือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การสร้างหลักสูตร
  - 2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
  - 2.2 การกำหนดเนื้อหาสาระ
  - 2.3 การกำหนดประสบการณ์
  - 2.4 การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล
3. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร
4. การทดลองใช้หลักสูตร
5. การประเมินหลักสูตร
6. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. **การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร** การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนวิธีการสอน และการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสังคมอย่างแท้จริง การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับผู้เรียนและชุมชน นำมาประกอบการพิจารณาร่วมกับปรัชญาการศึกษาแล้วนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนี้ ธีรชัชชัย จัยจิรฉายากุล และวราพรพรรณ น้อยสุวรรณ (2546, หน้า 41) ยังได้กล่าวเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ว่า คณะกรรมการหลักสูตรจะใช้เวลาหลายเดือนหรืออาจเป็นปีในการพิจารณา กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาและตรวจสอบอย่างรอบคอบว่า จุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นมานี้มีความถูกต้อง สอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของสังคม ผู้เรียน และความเชื่อในเชิงปรัชญาและจิตวิทยาเพียงใด ดังนั้นบุคลากรในสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาให้เป็นไปอย่างรอบคอบ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และชุมชนอย่างแท้จริง

2. **การกำหนดเนื้อหาสาระ** เนื้อหาสาระเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นตัวบ่งชี้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ / กระบวนการและเจตคติ / คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ และยังเป็นหัวใจของหลักสูตร เพราะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผล (ฉำรง บัวศรี, 2542, หน้า 225)

การเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระเป็นสิ่งจำเป็นที่นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร ซึ่งจะมีผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งหลักสูตรที่ดีนั้นเนื้อหาวิชาที่บรรจุอยู่จะต้องมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ถ้าเนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตรไม่มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหมายแล้ว การอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในวิชาต่างๆ ที่หลักสูตรกำหนดไว้ ก็ไม่อาจช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในวิชาต่างๆ ที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ และยังไม่อาจช่วยให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ดังนั้นสาระสำคัญของเนื้อหาในหลักสูตรจึงต้องคัดเลือกมาจากสาขาต่างๆ แต่เมื่อนำมาบรรจุในหลักสูตรแล้ว ความรู้เหล่านั้นอาจถูกดัดแปลงให้ง่ายลง เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสมาคมพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศ (Association of Supervision Curriculum Development) กล่าวว่าสาระสำคัญของความรู้ที่นำมาจัดเป็นเนื้อหาในหลักสูตรประกอบด้วย 3 ส่วน คือ เนื้อหาเกี่ยวกับ ข้อมูล ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และความคิดรวบยอดต่างๆ ทักษะเกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการต่างๆ และสุดท้ายทัศนคติ คุณค่า ความซาบซึ้ง โดยเนื้อหาในหลักสูตรจะจัดให้อยู่ในรูปแบบของรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ เนื้อหาแบบรายวิชาเป็นการจัดจำแนกความรู้จากสาขาวิชาหนึ่งๆ ออกเป็นส่วนๆ ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน โดยระบุชื่อวิชาลงไปอย่างชัดเจน มีเนื้อหาสาระใดบ้างและในรายวิชาหนึ่งๆ จะเป็นเนื้อหาสาระของสาขาวิชาเดียวกันล้วนๆ ส่วนเนื้อหาแบบกลุ่มประสบการณ์เป็นการจัดความรู้ในสาขาวิชาอย่างผสมผสานแล้วจำแนกแบ่งออกเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มไม่ได้กำหนดว่าเป็นวิชาใด แต่กำหนดว่าต้องเรียนหัวข้อใดบ้าง แต่ละกลุ่มประกอบด้วยเนื้อหาสาระหลายวิชารวมกัน

3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชา มีลักษณะให้ความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกทักษะต่างๆ แตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องธรรมชาติของแต่ละวิชา ซึ่งธำรง บัวศรี (2542, หน้า 248) ได้กล่าวถึงหลักการในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ 9 ประการ ดังนี้

3.1 ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

3.2 ความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

3.3 มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสภาพความเป็นอยู่ของผู้เรียน

3.4 ตอบสนองกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในด้านความสามารถทางกาย และทางสติปัญญา

3.5 ความเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่

3.6 ความเหมาะสมกับพฤติกรรมแรกเริ่มของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ เจตคติ ความรู้สึก ของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน

3.7 ความเหมาะสมกับบรรยากาศการบริหารงานของโรงเรียน

3.8 ความเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

3.9 ใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน

สำหรับในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 มาตราที่ 24 กำหนดให้แต่ละสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

3.1 จัดเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

3.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากหลักการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรดังกล่าว สรุปได้ว่าในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งจำเป็นต้องเริ่มจากการพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ซึ่ง สงัด อุทรานันท์ (2549, หน้า 267-268) ได้กล่าวว่า ไม่ว่าจะการสอนครั้งนั้นๆ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างไรการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจสามารถจัดกิจกรรมได้หลายๆ ชนิด แต่ละชนิดอาจมีความแตกต่างกันมาก ในเรื่องของการใช้เวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการใช้งบประมาณ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนควรจะได้ทำการพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าจะ

ก่อให้เกิดความรู้ หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด

4. การนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือไปสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งในการนำหลักสูตรการศึกษาไปใช้นั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

4.1 การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร คือ การดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตรและบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียน

4.2 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร คือ การดำเนินการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

4.3 การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร คือ การดำเนินการในด้านการเตรียมการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่างๆ หลายประการ เช่น การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและจัดการหลักสูตร การดำเนินการสอนตามหลักสูตร การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรซึ่งอ้าง บัควรี (2542, หน้า 305) ได้อธิบายเกี่ยวกับเตรียมการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ว่าการ วางแผนการนำเอาหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเดิม จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็ต่อเมื่อได้มีการเตรียมการที่จำเป็นอย่างอื่นควบคู่กันไปด้วย สิ่งจำเป็นที่ต้องเตรียมได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรการเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมอาคารสถานที่ การเตรียมระบบบริหารของสถานศึกษา การเตรียมงบประมาณ ค่าใช้จ่าย การเตรียมปรับปรุงหลักสูตร และการเตรียมชุมชนและสังคม

5. การประเมินผลหลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป กล่าวคือ เมื่อได้ติดตามผลการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาแล้วก็จะนำข้อมูลที่ได้จากการทดลอง มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง และได้เปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลครั้งนี้ด้วย ซึ่งการที่โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้นั้น ควรต้องมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา กรมวิชาการ(2552, หน้า 46) ได้เสนอแนวทางในการประเมินหลักสูตรการศึกษาว่า เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษา โดยแบ่งการประเมินหลักสูตรออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การประเมินผลหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง ควรมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตรเสียก่อน การประเมินผลหลักสูตรในขั้นตอนนี้ ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านเนื้อหาสาระของวิชา ด้านวิชาชีพครู ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องและความเป็นไปได้ของหลักสูตร

5.2 การประเมินผลหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร ในระหว่างที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง สิ่งที่ต้องประเมินหรือตรวจสอบในขั้นตอนนี้ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร การนิเทศหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

5.3 การประเมินผลหลักสูตรหลังจากการใช้หลักสูตรในกรณีที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งหรือเมื่อครบตามกระบวนการของหลักสูตร ควรมีการประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบ ได้แก่ เอกสารหลักสูตร บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับ/ติดตามการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมที่จะใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

สำหรับขั้นตอนในการประเมินผลหลักสูตรนั้น รุจิรั ภูสาระ (2551, หน้า 48) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผล 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นกำหนดเป้าหมาย โดยกำหนดสิ่งที่ต้องประเมิน ทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายในการประเมิน อธิบายข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ กำหนดข้อมูลที่สามารถหาได้ และให้คำนิยาม หลักการ

5.2 ขั้นเตรียมการ พิจารณาว่าจะได้ข้อมูลจากใคร และเมื่อไร เทคนิคและเครื่องมือที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการประเมิน และเลือกเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้

5.3 ขั้นดำเนินการ เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ตรงตามที่ต้องการประเมิน

5.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการพิจารณามาตรฐานหรือเกณฑ์ที่เหมาะสมกับหลักสูตรผลที่ตามมาจากการปฏิบัติของหลักสูตร และพิจารณาเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

5.5 ขึ้นรายงานผล เป็นการตีความหมายข้อมูลที่วิเคราะห์ สรุปหรือข้อเสนอเกี่ยวกับคุณภาพ และความถูกต้องของหลักสูตรตามเป้าหมาย และนำเสนอต่อสาธารณชน

จากการศึกษาและความเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร สามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นการตรวจสอบหลักสูตรว่าสามารถนำไปใช้ได้ดี ในสถานการณ์จริงเพียงใด มีส่วนไหนที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร โดยส่วนมากหากพบข้อบกพร่องในระหว่างการใช้หลักสูตรก็มักจะได้รับแก้ไขโดยทันที เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินผลในชั้นปฏิบัติการ การประเมินประเภทนี้เริ่มขึ้นหลังจากที่นำหลักสูตรหรือโครงการที่จัดทำขึ้นไปใช้ในสภาพที่เป็นจริง การประเมินประเภทนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งข้อมูลให้นำไปปฏิบัติงานโดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน และเพื่อประโยชน์ในการเก็บหลักฐานในการปฏิบัติงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรนำไปใช้แล้ว ซึ่งต้องวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน กล่าวคือ เป็นการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยการประเมินการใช้หลักสูตรส่วนมากจะอาศัยแบบสอบถามชนิดต่างๆ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน ความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนทั้งความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งนี้การดำเนินงานประเมินผลการใช้หลักสูตรนั้น ควรที่จะมีการดำเนินการเป็นระยะ เพื่อนำผลจากการวัดมาตรวจสอบว่าทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้เพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรจะมีความหมายครอบคลุมไปถึงการสร้างหลักสูตรการวางแผนหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมายการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ผลการสอนของครู ผลการเรียนการสอนของนักเรียน เป็นต้น การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติ จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญในการพัฒนาและจะต้องพัฒนาให้เป็นระบบด้วย

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามหลักสากล ตามแนวคิดของชาวต่างประเทศนั้น มีนักการศึกษาได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้หลากหลาย ซึ่งพอสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) โดยอาศัยการระดมความคิดแสวงหาคำตอบ 4 ประการต่อไปนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตร คือ

- 1.1 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาคืออะไร
- 1.2 การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาของสถานศึกษาดังกล่าว ผู้เรียนจะต้องใช้ประสบการณ์การศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง
- 1.3 ประสบการณ์การศึกษาของผู้เรียนดังกล่าว จะมีหลักและวิธีการจัดการกำหนดไว้จะมีวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไรให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย
- 1.4 และเพื่อให้แน่ใจว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะมีวิธีการประเมินผลคุณภาพของหลักสูตรได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) แนวคิดการ
พัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ เน้นขั้นตอนการวางแผนหลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญ
เพราะข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ สามารถนำไปกำหนดเป็นแนวคิดในการจัดทำ
หลักสูตรให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ เพราะแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ
ไทเลอร์ เน้นกระบวนการสำรวจศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นต่อการกำหนด
เป้าหมายของการจัดการศึกษาจาก 3 แหล่งคือ แหล่งข้อมูลแรก คือ แหล่งข้อมูล
ด้านสังคม ได้แก่ การศึกษาค่านิยม ความเชื่อและบรรทัดฐานการดำรงชีวิตของคน
ในสังคม โครงสร้างที่สำคัญของสังคมรวมทั้งความมุ่งหวังจากคนในท้องถิ่น ชุมชนที่
สถานศึกษาตั้งอยู่ แหล่งข้อมูลที่สองคือ แหล่งข้อมูลด้านผู้เรียน ได้แก่ ความ
ต้องการ ความเข้าใจ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตร
แห่งชาติต้องการ และ แหล่งข้อมูลที่สาม คือ แหล่งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่
ผู้เชี่ยวชาญ ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มวิชาชีพ เช่น
แพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็น
ต้น รวมถึงงานวิจัยที่สรุปผลการวิจัยและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเมื่อรวบรวม
ข้อมูลเหล่านี้ได้แล้ว ต้องนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ ประมวลเป็นเป้าหมายของ
การจัดการศึกษา และเมื่อกำหนดเป้าหมายได้แล้ว ต้องนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์
ประมวลเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเมื่อกำหนดเป้าหมายได้แล้ว
ต้องนำมา ศึกษา ร่วมกับกับทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาการศึกษา กลุ่มต่างๆ
เพื่อนำผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ที่คาดหวังมาผสมผสานกับแนวคิด
พื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษา จึงสามารถสรุปเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้
ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักสูตร : การออกแบบ และการพัฒนา

Curriculum :
Design
and
Development

หัวใจสำคัญต่อการศึกษา คือหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแบบทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกระบบและทุกระดับการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา หรือการปฏิรูปการศึกษา จะต้องมหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลัก และเป็นแกนที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษา ทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน หรือการบริหารจัดการอื่นๆ ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

www.se-ed.com

[sbc.fans](https://www.facebook.com/sbc.fans)

ISBN 978-616-08-3219-4

9 786160 832194

200 บาท

การจัดการการศึกษา/อุดมศึกษา